Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 33. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 22-го ЛЮТОГО 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 22, 1984 No. 33. VOL. XCI.

Конґресмен Б. Едґар обороняє Ю. Шухевича

Вашінґтон (УНІС). — Член Палати Репрезентантів, республіканець Баб Едґард з Пенсильванії зложив 31-го січня ц.р., заяву в Конгресі у справі оборони політичного в'язня Юрія Шухевича. До заяви долучена резолюція Товариства адвокатів у Філядельфії, яка закликає до звільнення Ю. Шухевича.

Б. Едґар у цій заяві стверджує, що є країна, в якій багато з образів Джорджа Орвелла з книжки „1984" стали дійсністю і такою країною є СССР. Далі він подає коротко історію Ю. Шухевича, сина ген. Романа Шухевича-Чупринки, та його тридцятилітнього ув'язнення. Б. Едґар вказує на те, що саме резолюція в цій справі Товариства адвокатів є прикладом, що американські громадяни можуть робити для оборони тих, які переслідувані.

Резолюцію підписали враз із адвокатами також провідники інших правничих організацій Філядельфії, а копії її переслано до президента Роналда Реґена державного секретаря Джорджа Шулца та членів Палати Репрезентантів.

Р. Татарський знову очолює Округу УНС в Дітройті

Дітройт, Миш. (В.П.). — У неділю, 5-го лютого ц.р., тут в залі Українського Народного Дому при вулиці Мартін, відбулися Річні загальні збори Окружного Комітету відділів УНСоюзу в Дітройті, який об'єднує 20 відділів в Мишиґені, північному Огайо та південному Онтаріо, Канада.

Відкриваючи наради, голова Округи і головний радний Роман Тарнавський привітав учасників, тобто представників вісьмох відділів, членів Управи Окружного Комітету, конвенційних делеґатів, гостей-союзовців, між ними Ґльорію Пашен, заступницю головного предсідника УНСоюзу. Повстанням з місць та хвилиною мовчанки вшановано пам'ять покійних союзовців на протязі минулої каденції.

Згідно з порядком нарад, вибрано Президію в складі: Р. Татарський — предсідник, Микола Ціко — заступник, Петро Залуга — секретар, Ярослав Базюк, Роман Лазарчук і Василь Папіж — члени. Запрошено також як почесних членів Президії Ґльорію Пашен і Зенона Василькевича, голову Метрополітального Відділу УККА.

Добре написаний протокол з минулорічних Загальних зборів відчитав секретар Р. Лазарчук.

Звітування розпочав голова Р. Татарський, вказуючи на успіхи, а при тому на різні труднощі в діяльності в минулорічній каденції. Найбільше уваги та зусиль присвячено організуванню нових членів. Приєднано нових 130 членів, але це є тільки 76 відсотків призначеної квоти, яка покрила втрати в тому часі. Тяжка економічна ситуація, а також брак відповідно вишколених організаторів з молодшого покоління були головною перешкодою в організуванні нових членів. Організаційні збори з участю заступника головного предсідника д-р Мирона Куропася та висвітлення фільму „За стерном долі" частї організаційні заходи на місці не принесли бажаного успіху. На зменшення виконання квоти рішає неактивність менших відділів віддалених від Дітройту. На труднощі організаційної праці в терені вказував на річному засіданні Головного Уряду і нараді голів округ на Союзівці в червні минулого року. В кінцевих місяцях року розпочато підготову ювілейних відзначень 90-ліття УНСоюзу і „Свободи" та 50-ліття „Українського тижневика", як також 30-ліття „Веселка". Відзначення матимуть форму ювілейного бенкету з розваговою програмою, запляновані на 25-го березня 1984 року. Члени Окружного Комітету жваво проявляються у різних ділянках суспільно-громадської праці.

Секретар Р. Лазарчук у своєму звіті сказав, що на протязі каденції відбуто дві організаційні наради та сім засідань Управи.

Фінансовий референт Я. Базюк звітував, що каса становила 465 дол. З того виасиґновано на суспільно-громадські потреби поверх 200 дол. Округа спонзорувала відзначення 50-ліття голоду в Україні; роковини державности України; зложила даток на СКВУ та інші суспільні потреби. На день звіту в касі осталося 215 дол.

Ширший звіт із своєї праці зложив пресовий референт В. Папіж. Вже повних 20 років займає цей пост в Управі. Побіч пресових повідомлень виготовляє всі листи, які вимагає діяльність Управи. З рамени Комітету входить до цілої низки громадських установ, в яких допомагає в плянуванні та організуванні імпрез та різних громадських акцій. Виготовляє інформаційні матеріяли, заклики, оголошення, програмки академій, дописи перед та репортажі з відбутих імпрез. Його статті поміщує не тільки „Свобода", але ціла низка інших часописів. Крім

Закінчення на ст. 3.

Ю. Орлов почав термін заслання

Ню Йорк. — З Москви повідомили, що активіст боротьби за права людини Юрій Орлов відбув свій семилітній термін ув'язнення і тепер почав п'ятилітній термін внутрішнього заслання. Західні групи боротьби за права людини побоювалися, що Орлова не випустять, а дадуть йому повторний термін ув'язнення, як це часто буває в тюремній практиці совєтського репресійного режиму.

Нові терміни ув'язнення часто давали тим, хто відсидів свій термін покарання, але не покаявся у своїх поглядах наприкінці свого першого терміну ув'язнення.

Дисидент 59-літній Орлов був арештований в 1977 році і засуджений на сім років ув'язнення та п'ять років заслання за „протисовєтську аґітацію і пропаганду" та активність у Гельсінкській групі.

Вийшло сьоме число „Надбужанської Землі"

Вінніпеґ, Ман. — В кінці минулого року з датою грудень 1983 року вийшло число „Надбужанської Землі", органу Центрального Комітету Об'єднання Надбужанців.

Число має 28 сторінок друку, включаючи обкладинку. У зміст його ввійшли: звернення Президії ЦК Об'єднання, стаття Надії Хмари-Олійник, звітна стаття голови редакційної колеґії Миколи Мартинюка про стан збірника „Надбужанщина", спогад Мирослави Ласовської-Крук про український театр в Сокалі, фінансовий і касовий звіти та виказ пожертв на збірник, хроніка життя комітетів Об'єднання тощо.

Ціна примірника 2.50 дол. Замовляти можна пишучи на адресу: Mr. S. Romaniw, 25 Dahlia Ave., Winnipeg, Man., R2V 2K2 Canada.

УНСОЮЗ ЗАПОЧАТКУВАВ СВІЙ 90-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ У „КОЛИСЦІ АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ" ВШАНУВАННЯМ ПАМ'ЯТІ ПІОНЕРІВ

Шамокін, Па. — „Ми прийшли сьогодні до вас, щоб на ваші руки зложити подяку вашим предкам, які в цьому місті 22-го лютого 1894 року здійснили великий задум і задушевну мрію наших перших поселенців в цій країни — створити одну, велику українську організацію, яка об'єднувала б всіх українців. Власне тут, в Шамокіні, це діло совершилося і ми їм, цим першим піонерам, вдячні за це", — сказав д-р Іван Флис, головний предсідник УНСоюзу, у своєму слові до понад 200 союзовців-членів місцевої української католицької парохії Преображення Господнього, що зібрався у залі парохії в неділю, 19-го лютого, на цю першу із заплянованих імпрез з нагоди 90-річчя Батька-Союзу.

Д-р І. Флис очолив групу членів Головного Уряду з Пенсильванії і Ню Джерзі та понад два десятки позамісцевих союзових активістів у цій скромній, але символічно вимовній імпрезі, яка пройшла у теплій, братській атмосфері.

Цей день подяки і пошани почався Божественною Літурґією у цій одній з найстарших українських католицьких церков, яка своїм внутрішнім стилем нагадує церкви в Західній Україні. Богослужіння відправив парох о. Михайло Бачо, співав місцевий церковний хор а з ним і вірні, з інтонаціями старо-слов'янського характеру, що їх колись можна було чути по різних селах Західньої України. На закінчення Богослужіння о. Бачо заінтонував многолітствіє для членів УНСоюзу і цілого українського народу.

Відтак союзовці зібрались біля плити-пам'ятника коло храму, що його УНСоюз поставив тут 15 років тому, з нагоди 75-ліття Батька-Союзу, в пошану його піонерам-засновникам. Про це й пригадав у короткому слові д-р Флис, закінчуючи його висловами вдячности і подяки за створення і розбудову УНСоюзу, цієї першої, а тепер найбільшої української організації у вільному світі.

Полуденок у церковній залі розпочав молитвою братчик-семінарист Пилип, зі Стемфорду, Конн., який перебуває тут на двотижневих міжсеместральних вакаціях. Господарем був і голова 1-го Відділу УНСоюзу у Шамокіні, Володимир Чернеґа. Він також перевів „присягу вірности", а всі присутні відспівали „Боже, благослови Америку".

Після обіду, що його уфундував УНСоюз, коротко промовляв братчик Пилип, пригадуючи, що два дні раніше свої 92-гі уродини відзначував Глава Української Католицької Церкви Блаженніший Патріярх Йосиф, на що присутні відгукнулись оплесками. Брат Пилип з признанням висловився про УНСоюз, вказуючи на його многогранну діяльність та його вклад в розбудову цілої української громади на Північно-Американському континенті. Він особливо наголосив допомогу УНСоюзу молоді, подаючи як приклад свого товариша - семінариста, який минулого року отримав одну із багатьох стипендій УНСоюзу.

В імені Округи Твердого Вугілля, центром якого є Шамокін, промовляв коротко її голова Тимко Бутрей, вітаючи гостей та дякуючи за влаштування цього свята в пошані піонерам.

Головний предсідник д-р Іван Флис промовляє біля плити-пам'ятника в Шамокіні.
(фота: ред. Ю. Зарицький, „Український Тижневик")

Частина почесного стола (зліва): д-р Н. Олесницький, А. Кейбіда, д-р Б. Гнатюк, А. Гарас, В. Сохан, д-р І. Флис і У. Дячук.

Серед позамісцевих гостей, що їх представив В. Чернеґа були, крім головного предсідника, головний секретар Володимир Сохан з дружиною, головний касир Уляна Дячук з мужем, головний організатор Степан Гавриш, головні контролери проф. д-р Богдан Гнатюк і д-р Нестор Олесницький з дружиною, головні радні Андрій Кейбіда з дружиною і Анна Гарас з мужем, редактор-емерит Антін Драган, головний редактор „Свободи" Зенон Снилик з дружиною, член редакції „Українського Тижневика" Юрій Зарицький.

Відтак господар представив присутніх голів Округ: Петра Тарнавського (Філядельфія), Михайла Захарка (Перт Амбой), Володимира Білика (Джерзі Ситі), мґра Романа Дякова (Вілкс-Беррі), Степана Колодруба (Лігай Веллі), Адольфа Словика, організаторку Лесю Орлан та всіх інших окружних і відділових урядовців.

Окремо представив господар 91-літнього союзового активіста Петра Ґелетія, який на протязі вже 40 років був секретарем 164-го Відділу УНС. Згадуючи коротко про свою піонерську працю, П. Ґелетій закликав до дальшої розбудови УНСоюзу, до зміцнення його основ, до збільшення членства, а зокрема до збереження української субстанції, закінчуючи своє слово повторенням сентенції, що „щоб бути добрим американцем, треба в першій мірі бути добрим українцем".

Д-р І. Флис, промовляючи англійською і українською мовами, подав загальний профіль УНСоюзу, вичисляючи ділянки його активности від періодичних видань щоденника, тижневика і журналу „Веселка" до книжкових видань, включно з двотомовою англомовною енциклопедією, до влаштовування програм для молоді на своїй оселі Союзівці та інших культурно-освітніх починах. Д-р Флис підкреслив, що УНСоюз брав і братиме участь, як ініціятор чи співорганізатор, у всіх великих починах тривалої вартости Американської України від здвигнення пам'ятника Тарасові

Закінчення на ст. 4

90-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ УНСОЮЗУ

(Заява Головної Екзекутиви Українського Народного Союзу)

У святкуванні цього 90-річного Ювілею Українського Народного Союзу ми зупиняємо наш погляд на наших досягненнях і наших невдачах протягом цього відтинку часу. Ми також пильно придивляємося до плянів на майбутнє цієї найстаршої, найбагатшої і найбільшої української американської братської організації, створеної на цьому американському континенті.

Дев'ятдесят років тому, 22-го лютого 1894 року, тринадцять допомогових братств, які разом мали 220 долярів майна і загальне членство в кількості 439 осіб, постановили створити оцей Український Народний Союз. Ця постанова основників Союзу і належна наполеглива рішучість та тяжка праця їхніх наступників, ваших батьків і матерів, і вас, сестри і брати, виростила цей жолудь, посаджений нашими попередниками. Жолудь проріс, пустив коріння, і врешті виріс могутній дуб, даючи різноманітні бенефіти-користі для дітей тих піонерів, які посіяли насіння цього добродійного братського Союзу.

Дев'ятдесят років — це дуже довгий проміжок часу, особливо тоді, коли ми беремо під увагу життя організації. Тільки організація, яка постачає конечне обслуговування для своїх членів, може розраховувати на довше в середньому існування, як п'ять років. Наша ж організація є власне такою організацією, і тому вона вже дев'ять десятків років пишно розвивається й квітне, збільшуючись і у відношенні членства, і майна, і впливу на громаду.

Завдяки вашим зусиллям і зусиллям тих, що були перед вами, первісна сума 220 долярів помножилася багато разів і тепер досягла суму 50 мільйонів долярів. А первісна кількість членів з 439 осіб виросла так, що переходить вже 80,000 членів. Але що ще більш важливе і гідне хвали — то це є та служба, яку наша братська організація уділяла не тільки своєму членству, але загально українській національній справі і тут, в Америці, і за океаном.

Разом із ростом Українського Народного Союзу в членстві та майні, також зросла наша відповідальність щодо все кращого і кращого обслуговування наших членів, допомагаючи їм у час потреби і загально у плеканні нашої української справи в її багатьох відгалуженнях.

Спаяність нашої імtotalіґраційної спільноти в тих початкових часах є у великій мірі заслугою провідників нашої громади і рядового членства, членів і голів управ Відділів і Округ УНСоюзу, які з посвятою й жертвенністю віддали себе на служіння народній справі і для добра і розвитку цілої української імtotalіґрації.

Наша українська імtotalіґраційна спільнота і її відносне спокійне існування, яким вона втішається, є результатом того почуття певности, яку відчуває наша громада завдяки свідомості, що на сторожі її інтересів стоїть Український Народний Союз, пильнуючи наші національні і громадські справи та загальне добро, стійко і рішучо не допускаючи ніяких непроханих перешкод на його шляху чи то зсередини, чи то ззовні.

Дев'ятдесят років багатогранної діяльности УНСоюзу створили для його членства безмірний матеріяльний капітал і моральну користь, як також незчисленні здобутки для української справи.

Український Народний Союз і надалі продовжує витримувати гідно періоди напруження і бур, охороняючи своє членство від негоди.

Існує крилатий вираз, що блискавка б'є тільки в найвищі дерева. Нехай же УНСоюз продовжує тримати свій омофор над українською спільнотою і нехай продовжує відводити геть, наче те надійне заборoло — громозвід, всі громи від найбільш потребуючих наших членів і найслабших одиниць у нашій громаді. Український Народний Союз стримує вогнений стовп кожної блискавки, що вислана проти нього, і оберігає тих, які стали під його охорону.

В час, коли ми вступаємо в десяту декаду відданого братського служіння громаді, ми запрошуємо членство приєднатися до Головного Екзекутивного Комітету, згадуючи минуле і йдучи вперед за такими напрямними:

Дивімся в майбутнє з гордістю за наші минулі досягнення.

Продовжуймо плекати наші жваві зв'язки з нашою культурною спадщиною.

Закінчення на ст. 4.

Волтер Мондейл здобув велику перемогу в Айові

Ватерлу, Айова. — Колишній віцепрезидент Волтер Мондейл, а тепер передовий кандидат Демократичної партії на президента ЗСА, здобув велику перемогу у першій спробі демократичного кокусу в стейті Айова, здобувши 26,557 голосів, тобто 45 відсотків усіх відданих голосів. Другим з черги, на здивування багатьох політичних обсерваторів, висунувся на передове місце сенатор Ґері Гарт з Колорадо, на третє Джордж МекҐоверн, четвертим місцем мусів задовольнитися сенатор з Каліфорнії Ален Кренстон, хоч як інформують засоби масової інформації, він витратив найбільше грошей і зужив багато енергії для розпропаґування своїх пацифістичних ідей; на п'ятому місці опинився сенатор з Огайо Джан Ґлен, на шостому Рубін Ескю, на сьомому неґритянський проповідник Джессі Джексон, а на останньому сенатор з Південної Каролайни Ернест Голлінґс.

Спостерігачі переконані, що за кандидатурою В. Мондейла стояли робітники зорганізовані в Американській федерації праці, Конґресі індустріяльних організацій (АФЛ, КІО). За тиждень відбудуться правибори в Ню Гемшир і щойно там буде видно хто властиво перемагає в демократичному таборі, а хто відпаде по дорозі. В кожному разі політичні аналітики майже однозгідно погоджуються, що демократичним кандидатом на Конвенції буде обраний В. Мондейл, хоч він, маючи добру нагоду, відмовився в Айові виступити із закликом до інших демократичних кандидатів, щоб вони зрезиґнували із своїх амбіцій кажучи, що такий заклик бувби передчасним потягненням.

Айова має 50 виборних делеґатів на всіх 3,931 і 8, які будуть покликані, чи номіновані стейтовими партійними лідерами. Як відомо, демократична Конвенція відбуватиметься в липні в Сан Франціско.

У СВІТІ

ДЕВ'ЯТЬ БРИТАНСЬКИХ військових службовців вирушили в п'ятницю, 17-го лютого, до Антарктики, щоб провести там дев'ять місяців без особливого приміщення, яке охоронило б їх від суворих холодів полярної зими. Дев'ять сміливців вирішили прожити там лише у шатрах і провести досліди психічних і психологічних проблем, пов'язаних з низькою температурою. Крім шатер, дослідники використовуватимуть також снігові печери, щоб захиститися від сильних вітрів з швидкістю понад 100 миль на годину та температур 60 ступенів нижче нуля.

КАМБОДЖІЙСЬКІ ПАРТИЗАНИ, які підтримують колишнього комуністичного правителя Камбоджі Поль Пота, заявили, що їх сили прогнали в'єтнамців з головного міста західньої Камбоджі Баттамбанґ. Підпільне партизанське радіо, яке веде свої передачі правдоподібно з китайської території, повідомило про ці успіхи польпотівських партизанів. Сили Поль Пота, які нараховують приблизно 40,000 партизанів, є головною против'єтнамською силою, трьохпартійної партизанської спілки повстанців, які намагаються прогнати 150,000 в'єтнамського війська, яке окупує Камбоджу. Повстанською спілкою керує принц Нодором Сіганук.

ГОЛОВНІ ШОСЕЙНІ дороги через Альпи з Франції до Італії були заблоковані в четвер, 16-го лютого, вантажними машинами французьких водіїв на знак протесту проти страйку прикордонних французьких та італійських митниць, в результаті чого тисячі вантажних машин були затримані по обидвох сторонах кордону. Протести водіїв проти страйку митниць лише збільшили потоки затриманих автомобілів уже всіх типів, не тільки вантажних, по обидвох сторонах кордону.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони Каспар Вайнберґер заявив в кінці минулого тижня, що повітряна оборона держав Північно-Атлантійського Союзу (НАТО) послабилась тільки з тієї причини, що не всі членські держави погодилися прийняти однаковий плян оборони і введення в себе однорідних літаків найкращої конструкції, якости і бойової сили. На думку Вайнберґера Варшавський Пакт в тому відношенні поступив куди краще, прийнявши однорідні наймодерніші совєтські літаки. Своє аналітичне спостереження секретар оборони переслав членам обидвох палат Конґресу.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Канади П'єр Трудо після зустрічі з новим совєтським лідером Константином Черненком заявив, що Черненко натякнув, що Москва може погодитися прийняти пропозицію Трудо відносно зменшення арсеналів ядерної зброї. Трудо сказав, що Черненко назвав його ініціятиву „корисною і практичною".

В АМЕРИЦІ

ЗБІЛЬШУЮЧИ СВОЮ атаку на Волтера Мондейла, передового кандидата на президента від Демократичної партії, інший кандидат цієї партії, сенатор Джан Ґленн, обвинуватив колишнього віцепрезидента, що він злонамірено перекручує заяви інших кандидатів для своєї користи. Ґленн почувається ображеним тим фактом, що Мондейл, де тільки може підкреслює пов'язаність Ґленна з теперішньою Адміністрацією і його участю в голосуванні разом з республіканськими сенаторами над багатьма програмами, за якими стояла Адміністрація Роналда Реґена. Ґленн заявив на пресовій конференції минулої п'ятниці, 17-го лютого, що твердження Мондейла „несерйозні" і „неправдиві". Запитаний кореспондентами чи він вважає Мондейла брехуном, Джан Ґленн відповів: „Я подав вам усі факти, а ви самі зробіть належні висновки з цього".

ГОЛОСНИЙ СУДОВИЙ процес в Тексасі над медсестрою Дженін Джовнс, яка забила дівчинку впорскненням наркотику, закінчився. Лава присяжних, не взяла до уваги прохань адвоката-оборонця підсудної і її самої, і засудила Дж. Джовнс на 99 років тюрми. Прокуратор зумів довести на процесі, що вже раніше траплялися випадки смерти серед хворих немовлят і малих дітей в цьому шпиталі, де працювала згадана медсестра. Під час процесу було декілька емоційних моментів і суддя навіть перервав був на півгодини хід процесу, але лава присяжних була непохитна і за одну годину вийшла із своїм рішенням. Населення Джорджтавну прийняло з полегшенням засуд, бо справи в місті ускладнювалися і деякі громадські групи вимагали рішучого рішення суду.

ЧОМУ СЕНАТОР ЕДВАРД Кеннеді ще й досі не вийшов з підтримкою Волтера Мондейла на президента від Демократичної партії, — запитують політичні спостерігачі і стараються рівночасно самі собі відповісти на запитання. Вони кажуть, що тоді коли в 1980 році Е.Кеннеді поборював кандидатуру Джиммі Картера на перевибір, В. Мондейл, кандидат на віцепрезидента, ставив під сумнів патріотизм Кеннеді і брак зрозуміння такитики керівництва Демократичної партії. Тепер, самозрозуміло, Кеннеді отягається з підтримкою Мондейла і хто знає чи взагалі він буде його підтримувати на Конвенції.

БЛИЗЬКІ ДО ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена особи заявляють, що навіть у випадку відходу Едвина Міса з Білого Дому на становище генерального прокуратора, він і далі залишиться близьким приятелем і дорадником Президента та перебуватиме в близькому колі найближчих його співробітників.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

22 лютого 1894 — 22 лютого 1984

Дев'ятдесят років тому народився Український Народний Союз. Ніщо у світі не діється „само від себе". І Український Народний Союз мав своїх предтеч, в особах тих наших перших іміґрантів-поселенців, які власне й поклали підвалини під усю пізнішу зрізничковану мережу українських установ і організацій в Америці. Історія вчить, що „ніщо не діється з нічого". Але маємо в історії України не один приклад, що великі події, великі вікопомні діла поставали з пустки. Адже й новітня українська війна-революція 1917-21 років постала з пустки, з пустки ми творили рідну армію, з пустки намагалися відродити поневолену від сторіч рідну державу. З кріпацької верстви виріс Тарас шевченко, про якого польський поет Юзеф Лободовський писав „Родовід генія".

Наші предки, українські піонери, бідні заробітчани, з пустки будували церкви, народні доми, з пустки покликали до життя „Свободу" і „Свобода" з черги дала ініціятиву до постання Українського Народного Союзу. Дивною іронією долі стало, що не УНСоюз узалежнився від „Свободи", а „Свобода" стала залежною від УНСоюзу. Але „Свобода" — горда з цієї ініціятиви, яку подала на своїх сторінках, і горда, що може виступати, як орган цієї насправжньої американсько-української фортеці. І коли УНСоюз є насправді репрезентантом американсько-української громади, бо само членство в УНСоюзі є переконливою довідкою приналежности до української громади, то й „Свобода" була є і поки існуватиме — буде репрезентаційним часописом української вільної громади в діяспорі.

Засновуючі збори Українського Народного Союзу відбулися 22-го лютого 1894 року — тоді це був День Вашінґтона. Ініціятори-засновники, зорганізовані у 13-ох братствах, зумисне вибрали такий день задля підкреслення своєї відданости батькові цієї країни, яка стала другою батьківщиною поселення, що прибули з далекої України. Ініціятори і засновники УНСоюзу зумисне вибрали на основуючі збори День Вашінґтона (у цьому році він 20 лютого — за Конституцією третій понеділок у лютому), щоб підкреслити спільність ідеалів тієї демократії, що її символом стала постать Джорджа Вашінґтона, батька цієї країни і батька того „праведного закону", що його прагнув для України Шевченко.

Дев'ятидесятирічна історія УНСоюзу є історією українського поселення в Америці, а річники „Свободи" є джерелом пізнання історії всієї України, не тільки цієї „тутешньої" американської, але рідної від Попраду по Дін. Бо однаково УНСоюз, як його орган „Свобода" були, є і поки існуватимуть будуть найтісніше духово пов'язані з українським материком. Поки приплила до Америки велика хвиля українських втікачів, які не захотіли жити під ворожим пануванням, вони, ці втікачі не мали ясного уявлення в Україні, що таке УНСоюз, який його характер, яка його місія, яка його праця. Але — як не дивно — сьогодні, коли між Совєтським Союзом і Заходом існує бережена багнетами Залізна завіса — всі в Україні знають про існування Українського Народного Союзу, як української Заморської твердині і, мабуть, нема інтеліґента України, який не знав би про існування „Свободи". Самі большевицькі часописи й україномовні рептильки у роді „Вістей з України" поінформували вже наших земляків про той центр українського „буржуазного націоналізму", яким власне є УНСоюз і „Свобода". Скільки лайок посипалось на ці наші дві установи із шпальт комуно-московської преси — а всі вони є почесним свідоцтвом вірности УНСоюзу і „Свободи" „праведному законові Вашінґтона", що його ненавидить кремлівська верхівка імперії.

Дев'ятдесят літ — довгий вік в житті однієї людини, навіть тепер, коли людське життя завдяки поступові медицини і доборові харчів значно підвищилося. Дев'ятдесят літ в житті установи — це гігантська праця кількох поколінь. Вона буде продовжуватися, бо хоч невідхильно з поступом природної асиміляції буде корчитися діяльність української вільної громади і буде корчитися сама громада, Церква і Український Народний Союз — мабуть у злуці з іншими братськими союзами — напевно залишаться.

Щоб підвести правильно підсумки й аналізу 90-річчя УНСоюзу треба на це цілої окремої великої книги. За минулих 90 років УНСоюз проявив таку багатогранну велетенську працю, що тут можна тільки ствердити сам факт її заіснування. УНСоюз був, є і буде гідним репрезентантом не тільки зорганізованого в ньому членства — найбільшого членства, як його має будь-яка інша установа всієї української громади, всього українства. Щасливими будуть ті, які доживуть, щоб відзначити дальші 100 і 200-літні ювілеї цієї нашої заморської фортеці.

Володимир Душник

БАТЬКО СОЮЗ — В 90-ТУ РІЧНИЦЮ ЙОГО ПОСТАННЯ

Автор цих рядків вперше почув про Український Народний Союз, будучи учнем у п'ятій гімназійній клясі в Бережанах, коли його старший брат, покійний Євген, приїхав на відвідини до Галичини в 1926 році.

Влітку 1932 року, коли я опинився на студіях у Бельгії, мій брат пересилав мені щотижня числа „Свободи", які не тільки я перечитував, але також багато інших членів нашої студентської організації НАСУС. По приїзді до Америки в 1935 році, я став не тільки членом УНСоюзу, але також при різних нагодах чи студійних розшуках про українську громаду в Америці, я мав необмежену нагоду вивчити історію, діяльність і вплив УНСоюзу на формування української американської дійсности.

• • •

Дивлячися з історичної перспективи, належить ствердити незаперечну істину, що УНСоюз є феноменальним твором української спільноти поза межами рідної батьківщини. На протязі майже сотні літ, УНСоюз стояв на сторожі добра своїх членів, їхнього духового і матеріяльного добробуту, підтримуючи їх відданість, оборону і працю для поневоленої України.

З малої горстки одчайдушних патріотів повстала велика організована сила, яка на протязі десяток років мала і далі має незаперечний вплив на український політично-суспільний, культурний і релігійний розвиток української спільноти в діяспорі.

Під час Першої світової війни Український Народний Союз — установа якій довелося перейти більші і менші внутрішні кризи, став головним ініціятором Українського Народного Комітету під головуванням о. Петра Понятишина, тодішнього адміністратора Української Католицької Церкви в Америці. Згаданий Комітет відіграв визначну ролю в намаганні переконати Америку та президента Вілсона визнати Україну. Делеґацію цього Комітету прийняв сам президент Вілсон, який також проголосив був Український День", під час якого українцям дозволено було збирати фонди на допомогу українським жертвам війни. З рамени Українського Народного Комітету було вислано до Парижу спеціяльну делеґацію американських українців під проводом д-ра Кирила Білика, яка намагалася переконати переможних альянтів визнати Україну.

У 1922 році за почином Українського Народного Союзу і при допомозі „Свободи", створено Об'єднання Українських Організацій в Америці, яке на протязі двадцяти років було репрезентацією української громади в Америці, тобто маючи за собою велику більшість українських організованих громад в Америці.

Коли в 1929 році, після перших відвідин полковника Євгена Коновальця, зорганізовано Організацію Державного Відродження України (ОДВУ)- ця організація скоро стала визначною політичною силою серед української еміґрації. Треба зазначити, що 1930-ті роки були надзвичайно багаті політичними подіями на Україні, як також серед української громади в Америці. Український Народний Союз, Об'єднання Українських Організацій і ОДВУ вели масові протести проти розгрому українського відродження в УССР, проти штучного голоду в Україні, проти польської „пацифікації" та „ревіндикації" українських церков польським урядом на Холмщині, на Волині. Велику підтримку дав УНСоюз і справі, нехай і короткотривалого, але преважливого відродження Карпатської України в 1939 році.

У тому часі, крім полковника Коновальця, Америку відвідали такі видатні особи з українського визвольного руху як Омелян Сеник-Ґрибівський, д-р Олег Кандиба-Ольжич, ген. Микола Капустянський, ген. Віктор Курманович, Ярослав Барановський, сот. П. Клименко; Євген Вировий (Музей Визвольної Боротьби в Празі), гетьман Данило Скоропадський, Лев Ясінчук („Рідна Школа") та інші.

У 1940 році Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, „Провидіння" і Українська Народна Поміч були основниками Українського Конгресового Комітету Америки, що було повною консолідацією українських сил в Америці.

У 1946 році, заходами УККА, створено Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), за повною ініціятивою і підтримкою Українського Народного Союзу й „Свободи". Рік пізніше, в 1948 році створено також Пан-Американську Українську Конференцію (ПАУК), що на ділі є предтечею сьогоднішнього СКВУ. Обидві згадані організації втішалися всецілою підтримкою Українського Народного Союзу і „Свободи".

Ці політично-суспільні і допомогові організації не могли б осягнути їхніх намічених цілей без сильної підтримки УНСоюзу і його місцевих відділів і пресових органів.

Але значення УНСоюзу та його організаційної мережі на цьому не кінчаються. Між іншими додатніми прикметами УНС є притягання української американської молоді шляхом видання публікацій по-англійськи, як „Український Тижневик" та ряд інших видань з ділянки української історії і літератури. Найбільшою заслугою УНСоюзу в тій ділянці є видання двотомової англомовної української енциклопедії, що становить найбільший вклад про Україну, який досі зроблено для англомовного світу.

Тому, що до сотої річниці постання УНСоюзу є лиш десять років, члени і прихильники УНС повинні докласти всіх можливих старань для придбання якнайбільшого числа нових членів, як доказ їхньої віри в життєздатність і доцільність Українського Народного Союзу.

Дев'ятдесят років будь-якої організації — це небуденна дата. Для Українського Народного Союзу — тих 90 років — це плід важкої праці українських іміґрантів та їхніх нащадків в Америці.

ОСТАННІЙ ФЕЙЛЕТОН

Преславний Ювілей

Написав Ікер

(Альманах УНС 1984)

З нагоди славного 90-річчя Батька-Союзу дозвольте присвятити ці рядки не тільки Батькові-Ювілятові, але і його вірній супутниці на шляху союзовому, заледве кілька місяців старшій за нього — Ювілятці „Свободі"!

Але при тій нагоді не можу поминути мовчанкою знаменитої пари золотих ювілятів і чи не найстарших либонь сеньйорів УНСоюзу, моїх дорогих земляків з Бібрецького повіту панства Татухів.

Власне в цьому місці єсть моїм задушевним бажанням прозрадити вам секрет, як у моїх дорогих земляків і сусідів відбувається церемонія читання нашого найстаршого щоденника „Свобода"!

Ви й самі, мабуть, здогадуєтесь, що шановні земляки починають студіювання нашого щоденника з некрологів і посмертних згадок? Алеж ви собі не міркуйте, що їх, моїх земляків, цікавлять однаковою мірою всі надруковані в „Свободі" сумні, жалобні об'яви.

Отож,-ні! Якщо вони, на той приклад, кинуть оком на фатальну третю сторінку, на клепсидри в широких чорних рамках, капітальними літерами і з довгою легендою тексту під бл. п. покійником, то вони і, не читаючи цього, знають, що це знову помер на серце якийсь скитальський професор, доктор чи навіть маґістер!

Вони, мої дорогі земляки, зосереджують усю свою увагу на колонці, що носить назву „Посмертні згадки", ці, надруковані на задній сторінці у вузькій рубриці дрібним шрифтом, у котрій секретарі Відділів УНС сповіщають громаді про відхід у кращі світи того чи іншого члена старої ґвардії...

У цьому сумовитому і нескінченому, здавалося б, реєстрі завжди надибаєте когось близького, знайомого, коли вже не односельчанина, то бодай ляндсмана з того самого повіту...

От з тим, наприклад, чоловіком, ви приїхали до Америки на тому самому кораблі, з тією жінкою робили на одному „плейсі", чи стояли разом „на борті", разом ходили по хрестинах, весіллях, пікніках...

„А нині, — читає вголос пані Татушиха, — Братство святої Варвари, такийто Відділ Українського Народного Союзу, з великим жалем сповіщає, що довголітня його членка блаженної пам'яті...

— Ти чуєш, старий? — перериває читання пані Татушиха. — Палажка Дзянова померла, царство їй небесне!

— Що ти не кажеш! Така молода жінка!

— Шур, що молода! Ще й сімдесятки не переступила! Тепер могла б собі спокійно колектувати старечу пенсію і жити, як у Бога за плечима... А тут тобі прийде смерть, та й ні круть — ані верть!

— Гей! яка то красна дівчина колись була! — зідхає пан Татух.

— Чи ти пригадуєш собі, як на Самільковому весіллю побились за неї рускі хлопці з нашими галичанами?.. Два троки фаєрманів приїхало, щоб їх водою розігнати!

— Ой, пригадую, пригадую! Та й ти тоді добре хапнув кріслом по голові...

І полинули словами-гадками в країну минулих днів, коли вони обоє були ще молоді, як заробляли всього-навсього чотири доляри в тиждень, а з того відкладали доляра на шифкарту додому, коли ще не мали повних „клазетів" з різним барахлом, а по дві сорочки на зміну...Але це їх тоді не турбувало, бо в їхніх жилах бушувала буйна молодість, світ і життя стояли перед ними отвором, тільки бери, хватай руками скільки хочеш, і пий — неначе джерельну воду з криниці!

Чудно та й дивно, як це воно діється, що декілька рядків друку з чиєсь посмертної згадки мають силу воскресити в твоїй душі цілий світ, якого вже не буде... Все, що давно віджило, померло, відгомоніло, встає ще раз наче живе перед твоїми очима, саме в момент смерти близької чи рідної особи...

А чия це заслуга, як не нашої старушки „Свободи", вірної Супутниці на шляху союзовому Батька-Ювілята, преславний Ювілей котрого в цьому році соборно відзначаємо. Сотвори ж Йому, Господи, Многі і Благі Літа, чи то в братній злуці з Братським Союзом, чи то сепаратно!

Володимир Левенець

ЮВІЛЕЙ, ПРО ЯКИЙ ТРЕБА ПРИГАДАТИ

Дев'ятдесят років існування Українського Народного Союзу, ювілей якого припадає на 22-го лютого цього року, — це великий шмат часу, сповнений кропіткої праці для української спільноти у З'єднаних Стейтах Америки і Канади та для українського народу на Батьківщині.

Час від 22-го лютого 1894 року, коли був заснований УНСоюз у місті Шамокіні в стейті Пенсильванія, пройшов скоро, навіть дуже скоро, не зважаючи на труднощі народження і росту в середині самої установи і американсько-української спільноти, які траплялися на шляху її організаційного оформлення та кристалізації її політично-громадських напрямних. Бо не треба ніколи забувати, що початки завжди тяжкі, а крім того перед створенням УНС існував тут своєрідний вакуум, велика порожнеча, бо вже чимала українська громада в Новому Світі була часто несвідома свого призначення і, хоч тужила за організаційними формами життя і своєю рідною Церквою, блукала одинцем. І в тому часі постає Український Народний Союз, який не тільки надає організаційних форм українським поселенцям, але наповнює життя громади духово-національним змістом; дає їй те, за чим українські іміґранти тужили від першого для приїзду до цієї заокеанської країни. Сьогодні багатьом з нас, навіть дослідникам українського зорганізованого життя у вільних країнах світу, тяжко часом збагнути, яку вирішальну ролю відіграв Український Народний Союз не тільки в історії українців в Америці, але в історії українських поселень в діяспорі взагалі.

Треба сказати, що є на що озирнутись з гордістю і є над чимсь замислитись. Не слід нам теж забути, що основну ролю в організуванні й активізації народного життя в ЗСА, в згромадженні українців в одну суцільну і свідому своєї цілі спільноту, провідну ролю відіграла газета „Свобода", рідний часопис, писаний зрозумілою для всіх рідною мовою, виповнений національним змістом і всіми тими проблемами, якими жили тоді українські поселенці.

У той час, коли організувались перші українські церковні громади сто років тому, поставали і перші, хай і невеликі церковні братства, які стали незабаром Відділами УНСоюзу. І це власне їх сьогодні треба вважати за основне ядро нашого державницького руху і кристалізації нашої української ідентичности поза кордонами України у Новому Світі. А наша газета „Свобода", заснована 91 рік тому, була серед нас і допомагала нам ставати на рівні ноги, випростовуватися на повний зріст, будити до активного життя, оформляти громадську думку і скеровувати її по свідомому державницькому шляху.

Свідоміший серед тодішніх поселенців елемент тішився і, як часом говориться, „дихав на повні груди" з радости, що „Україна постала в Америці", і гордився, що українців не проковтнули сильніші етнічні групи. УНСоюз і „Свобода" стали раптово для українців тут немов рятунковим берегом, до якого нарешті всі причалили, а тодішні і пізніші проводи цієї Установи дбали про те, щоб гуртувати українську громаду в одно; і це чи не найбільша заслуга УНС перед історією і перед українським народом.

Для того, щоб стати членом УНС треба було мати бодай мінімум національної свідомости і почуття обов'язку супроти свого народу і своєї дорогої, хоч і далекої у фізичному значенні, батьківщини. Ця перша і найстарша українська установа, на ім'я якій УНСоюз, охоплювала тоді дослівно усі ділянки життя: думала і дбала за Школи Українознавства, за молодь, за плекання української культури і мистецтва, за спорт, розвиток преси і книжкових видань, плекання моральних вартостей у родинах, за зовнішню репрезентацію і за всі інші справи, які ставило перед очі іміґранта життя.

Тепер, коли Український Народний Союз відзначає свій 90-літній Ювілей, ситуація в українській спільноті набагато змінилася. Українська спільнота потрапила у своєрідний вир роздріблення і децентралізації, тому дещо змінились протягом останніх декад і напрямні праці УНС, хоч основна ціль залишилась незмінною — добро громади і допомога Україні в її змаганнях до волі. Поруч громадської, культурної, харитативної (та забезпеченевої) праці, про яку вже була мова вище, іде постійно плекання

Закінчення на ст. 3.

РИЧАРД Б. СТОВН, спеціяльний амбасадор для справ Центральної Америки зрезиґнував із свого посту від 1-го березня ц.р., заявили речники Білого Дому. Політичні спостерігачі здогадуються, що безпосередньою причиною резиґнації Стовна були персональні непорозуміння між ним і заступником державного секретаря для міжамериканських справ Ленґгорном А. Мотлі. Покищо сам Стовн ще не зайняв становища до цієї справи, а кореспонденти не змогли нав'язати з ним телефонічного контакту. Але поінформовані особи кажуть, що між Р. Стовном і президентом Роналдром Реґеном існували найкращі відносини тому його резиґнацію не треба вважати політичним непорозумінням.

Д-р Осип Кравченюк

ПЕРШІ УРЯДОВЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

I.

Першими українськими іміґрантами в Америці були селяни із Закарпаття і щойно пізніше почали прибувати сюди лемки і східні галичани. Усім трьом віткам українського народу бракувало у той час національної свідомости, а єдиним об'єднуючим чинником для них був греко-католицький обряд. Конечність задоволення духових потреб привела до закладання перших церковних громад, що і стало початком організованого життя наших людей.

Наріжним каменем у цьому відношенні був приїзд у грудні 1884 року о. Івана Волянського до Шенандоа, Па. Його просто гігантська місійна діяльність привела у відносно короткому часі до створення у кількох місцях скупчення наших іміґрантів перших запомогових братств, церков, кооператив, театральних гуртків і хорів. Про справи забезпечення на життя ніхто з іміґрантів у той час поважно не думав, бо не було серед наших людей такого звичаю, та й не передбачували небезпеки нещасного випадку у копальнях. Крім того, цей перший іміґрант не думав лишатися в Америці на довший час. Це і було причиною, чому скликаний о. Волянським до Олифанту з'їзд перших шістьох запомогових братств (1887 рік) і заснування централі „Сполучення Братств Руських у Америці" залишилися безуспішними. Організаційним заходам о. Волянського перешкоджало також вороже наставлення до нього тутешнього римо-католицького єпископату й латинських священиків. Воно збудило дрімаючі до того часу неприхильні українству почування наших недругів — мадярофілів, москофілів та інших. Коли ж вони домоглися відкликання о. Волянського до Галичини, то ворожим нашому обрядові (і народові) чинникам відкрились двері до наших громад. Наші іміґранти почали шукати притулку в чужинецьких запомогових організаціях, особливо словацьких („Народні Словенскі Сполек" і католицька „Єднота"), а це вело до утрати багатьох із нах для нашої Церкви і обряду.

Щоб цьому запобігти, створено 14-го лютого 1892 року т. зв. „Соєдиненіє греко-католицьких руських братств Северной Америки", до якого увійшли іміґранти із Закарпаття, лемки і східні галичани. Хоч перша точка статуту „Соєдиненія" містила шляхетну ціль поширювання любови і дружби серед „русинів" — греко-католиків у Америці, уже із самих початків діяльности того товариства було видно, що згоди в ньому не буде. Опановане мадярофільськими священиками, воно провадило погану фінансову господарку, на що й звернув увагу о. Іван Константкевич, член Контрольної комісії „Соєдиненія" на Конвенції цієї організації у Скрентоні 1893 року. Виступ о. Констанкевича був першим зерном, з якого постав у наступному році Український (тоді „Руський") Народний Союз, а дальші роки праці й успіху цієї організації надали цьому виступові епохального значення. Якраз тому ми вважаємо конечним вказати на тих людей, що клали перші основи організації, яка ось уже 90 років стоїть у центрі зорганізованого життя української діяспори. Бо історію творять люди, звичайно визначніші одиниці, і, не знаючи їх, ми не можемо приступати до писання огляду життя і праці організацій чи навіть цілого народу.

Не усі перші урядовці Українського Народного Союзу були свідомими українцями, як ми це розуміємо сьогодні. Серед іміґрантів із Закарпаття домінувало мадярофільство; серед лемків і східніх галичан ще не погасло москофільство, а свідомих українців тут і в Галичині було в той час небагато. Таким чином, люди з цих трьох фракцій увійшли в склад першого Головного уряду УНС, що тоді називався Руський Народний Союз. Маючи це на увазі, ми не можемо не подивляти тих кількох національно свідомих одиниць, що від самого початку існування Союзу зуміли опертися ворожим українству мадярофільським і москофільським чинникам, поставити новостворену організацію на народні основи і так запевнити їй дальший ріст.

Першим головним предсідником Українського Народного Союзу, обраним на першій Конвенції у Шамокіні, Па (30-го травня 1894 року), був Теодосій Талпаш. Він народився 28-го жовтня 1859 року в селі Лабова, повіт Новий Санч, в родині заможного господаря Луки, і був найстаршим із шістьох синів. У рідному селі ходив Талпаш до народної школи, а пізніше помагав батькові при господарстві. У 1879 році його змобілізували до австрійської армії, де пробув чотири роки і два місяці. Служив спершу у Полі над Адріятицьким морем, а відтак при жандармерії в окупованій Австрією Боснії. Звільнений з війська, Талпаш залишився три місяці в рідному селі до 13-го березня 1884 року, коли виїхав через Гамбурґ до Америки. Прибув він до Ню Йорку 3-го квітня 1884 року, і вже наступного дня виїхав до Шамокіну, до своїх добрих приятелів — Степана і Петра Мурдзів та ще деяких односельчан. Розуміючи німецьку і мадярську мови, він зараз же дістав працю в копальні Ентерпрайз (Бавмґарден і Давті) і залишився там протягом п'яти років. Тоді почав Т. Талпаш працювати бартендером у готелі Вандербілдта. Побачивши скоро можливість заснування власного торговельного підприємства, Талпаш відкрив споживчу крамницю, а по сімох місяцях — ресторан і готель. Це поставило його в центр життя шамокінської української громади.

Талпаш допомагав своїм землякам порадами й фінансово та часто боронив їх від нападів чужинців, серед яких користувався також великою пошаною. Він був одним із перших мужів довір'я при створенні української церкви у Шамокін та касиром „Соєдиненія", де швидко потрапив у суперечку з мадярофільськими священиками, які надуживали зібраними ним від людей грішми, вживаючи їх на свої власні потреби.

Теодосій Талпаш і о. І. Констанкевич вирішили забрати місцеве братство св. Кирила й Методія із „Соєдиненія". Це привело до судового процесу, що його братство програло, при чому Талпаш і о. Констанкевич заплатили всі кошти. Чимало грошей і праці Талпаш дав як перший предсідник Народного Союзу (1894-95), пізніше як заступних предсідника (1895-96) і вкінці як радний, особливо при нагоді поїздок у різні місцевості для рекрутування членів.

(Продовження буде)

Прощання взірцевого священика

Отець шамбелян М. Федорович з головою Комітету будови собору св. Йосафата і парафіянами.

Парафія св. Йосафата Помісної УКЦ в Пармі, Огайо, попрощала 21-го січня ц.р. свого пароха о. шамб. Михайла Федоровича. У великій парафіяльній залі зібралося понад 500 осіб, мирян, чотирьох сусідніх священиків, сестри і учителі парафіяльної школи, представники місцевих урядів і гості сусідніх парафій.

О. шамб. М. Федорович приїхав на це прощання з Філядельфії, де він тепер виконує обов'язки пароха митрополичої катедри.

Присутні, вставши з місць, довготривалими оплесками вітали вхід на залю о. шамб. Михайла Федоровича в товаристві клівлендських священиків.

Після молитви, яку провів виконуючий обов'язки пароха о. Іван Ставинський, і багатої та смачної вечері, молодь парафіяльної школи під проводом Зірки Шокалюк, проспівала кілька колядок. Діти тієї школи склали отцеві новорічні побажання за українською стародавньою традицією, як колись українська молодь складала такі бажання членам родини і сусідам. Вірш був спеціяльно написаний колишньою ученицею А. Завадівською — „Отцеві шамбелянові Федоровичеві", рецитували його діти дуже вдало і з почуттям.

Прощальну промову виголосила Джені Бочар, знайома з отцем ще з молодих студентських літ, вони разом співпрацювали в Лізі Української Католицької Молоді. Згадала вона про веселі моменти з тих часів, про студії в духовній семінарії, про надзвичайно корисну і успішну працю в парафії св. Йосафата в Пармі. Прощальне слово було цікаве, добре приготоване і з родинною любов'ю виголошено. Присутні нагородили доповідачку довгими оплесками.

Мандолінова оркестра Клюбу Емеритів при парафії св. Йосафата під проводом Івана Полянського заграла три молитовно-релігійні пісні.

Прощальне слово від губернатора стейту Огайо сказав член найвищого суду Огайо, суддя Джіммі Селебрізі та вручив отцеві Грамоту подяки і признання за його працю. Радний Клівленду Іван Заяць прочитав і вручив Грамоту подяки від міської ради. Посадник Клівленду Джордж Войнович переслав Грамоту, яку відчитав д-р Богдан Футей. Правний дорадник міста Парми, адвокат Андрій Бойко, вручив Грамоту від посадника міста Парми Івана Петрушки.

Собор св. Йосафата у Пармі.

У всіх тих грамотах підкреслено заслуги і корисну працю о шамб. Михайла Федоровича не лише для парафії, яку він провадив, але також для громади і прикладної співпраці з доколичними сусідами.

Програмою вечора вміло і з гумором провадив д-р Богдан Футей.

Від української громади великого Клівленду, зорганізованої в своїй централі УЗО-Відділ УККА, грамоту подяку вручив Б. Футей, який особливо підкреслив опіку і турботу о. шамб. Михайла Федоровича, яку він присвячував для виховання молоді, що відвідувала парафіяльну школу, до дітей, що знали українську мову, говорив тільки по-українськи і цього вимагав від учителів. Говорив, що молодь — це майбутні переємці церковного і громадського українського життя. Любив молодь і молодь любила його.

Прицерковні братства і товариства та громадські організації й установи висловлювали признання і подяку за віддану працю отцеві, вручили від своїх організацій грамоти і дарунки та дякували за співпрацю. Багато з тих, головно громадських організацій, вручили писемні прощальні привіти разом із подарунками.

О. шамб. Михайло очолював Комітет будови собору св. Йосафата, і за його віддану та жертвенну працю і добрий провід на цьому пості члени Комітету наділили його грамотою подяки і признання. Грамоту вручив інж. І. Фур.

Отець М. Федорович у своєму прощальному слові подякував присутнім і неприсутнім членам парафії св. Йосафата за довір'я і співпрацю, за приємні і часом сумні дні. Особливо підкреслював він християнські засади, які глибоко вкорінені і практиковані вірними парафії св. Йосафата, що запевняє майбутність Української Католицької Церкви.

Він зокрема підкреслив, що у своїй праці не зустрічав такої молоді, відданої своїй Церкві і громаді, як тут, у великому Клівленді, а це запевняє майбутність для нових поколінь. Все йшло спокійно, співпраця була гармонійна та, видно, Христовим бажанням було зробити зміни. Вірить, що ці зміни не захитають конструктивної праці мирян, що будуть продовжувати їх з такою самою охотою і посвятою, як дотепер. Про це я вас особливо прошу. Я у своїх молитвах буду завсігди пам'ятати про вас, пам'ятайте і моліться, щоби я сповняв свої обов'язки на славу Божу і нашого народу, — закінчив о. М. Федорович.

Та вже найбільш цікаве і зворушливе прощання о. шамбеляна було після закриття офіційної частини, коли присутні в залі масово рушили до головного стола, щоб стиснути руку отцеві, сказати кілька слів на прощання та дати свою конвертку. При тому не обійшлося без сліз, декому вони таки добре текли по обличчі...

Вірні парафії св. Йосафата прощали не лише свого пароха, духовного провідника, але одного з членів своєї родини.

Іван Фур

Р. Татарський...

Закінчення зі ст. 1.

нього в тих установах є активні Я. Базюк та Р. Лазарчук та інші члени Управи, вказуючи, що УНСоюз не є виключно братсько-допомоговою установою, але й суспільно-громадською організацією. Таким чином Комітет займає в громаді Метрополії Дітройту поважне, належне йому місце.

В імені Контрольної комісії звітував її голова д-р Атанас Слюсарчук. Перевіривши все діловодство ствердив його ведення точне та дбайливе.

Запрошена до слова Г. Пашен в гарній українській мові накреслила сучасний стан УНСоюзу в цілому. Приєднаних 1,150 нових членів у 1983 році слід уважати немалим успіхом, беручи під увагу економічний стан країни та брак фахових організаторів на місцях. Дуже швидко майно УНСоюзу досягне 50 мільйонів дол. Минулого року УНС приділив 50,000 дол. стипендій студентам. Понад 150,000 дол. асигновано на суспільно-громадські та наукові потреби. Як найбільша братська установа в ЗСА, а при тому як сильна суспільно-громадська інституція у вільному світі, УНС втішається високим авторитетом серед своїх і чужих. Вірить, що в цьому ювілейному році УНСоюз збільшиться на запланованих 4,000 нових членів, в тому Дітройт приєднає 170 і тим виконає намічену квоту. Признанням Управі за минулорічну працю і побажанням успіху в майбутньому закінчила Г.Пашен своє слово, залишаючи в присутніх миле враження.

В дискусії над звітами виступали: Р. Куропась, З. Василькевич, В. Папіж, М. Кончак, д-р А. Слюсарчук, Я. Базюк та інші.

Після уділення абсолюторії уступаючій Управі, Ольга Марущак, голова Номінаційної комісії запропонувала нову управу в такому складі: Роман Татарський — голова, Ольга Марущак — містоголова, Роман Лазарчук — секретар, Ярослав Базюк — фінансовий референт, Петро Залуга — організаційний референт Василь Папіж — референт інформації і преси, Григорій Корбяк, Дмитро Кошільовський, Зенон Василькевич, Микола Кончак — члени; Контрольна комісія: д-р Атанас Слюсарчук, Стефанія Федик і Стефан Віхар. Внесо Номінаційної комісії Збори прийняли одноголосно.

Про плян праці на нову каденцію говорив переобраний голова Р. Татарський. В загальниковій формі вказав на головніші завдання. На основі сказаного В. Папіж відчитав зформульовані точки постанов, що мали б бути напрямними праці Управи в новій каденції, а саме:

* Гідно та достойно відзначити 90-літній ювілей УНСоюзу та його видань загальногромадським відзначенням. Головною імпрезою має бути ювілейний бенкет в неділю, 25-го березня ц.р.
* Пожвавленням організаційної роботи допомогти УНСоюзові в його ювілейному році здобути 4,000 нових членів, тобто виконати намічену для Округи квоту на 1984 рік.
* Новообрана Управа та відділи повинні жвавіше діяти в суспільно-громадській праці, яку на терені Метрополії Дітройту буде очолювати інстанція крайової репрезентації, яку визнає УНСоюз.

Поїздку на Союзівку організує на 15-го серпня Стефанія Федик, секретарка 292-го Відділу.

Закриваючи ділову частину нарад, голова зложив подяку Ґльорії Пашен за її участь у Зборах і просив передати Головній Екзекутиві УНС побажання висловлені на цих нарадах. Дякував присутнім за річеві вислови в часі нарад та за вибір його на нову каденцію

Просив гармонійно співпрацювати всіх членів Управи та секретарів відділів, бо тільки таким способом можна буде виконати прийняті зобов'язання для добра УН Союзу, його членів та громади. Під кінець запросив до перекуски, яку приготовили С. Федик і О. Марущак.

В часі перекуски присутні ще довго розмовляли про біжучі події, вимінюючись поглядами про сучасний стан громади в ЗСА, а на місцевому терені зокрема.

Ювілей...

Закінчення зі ст. 2.

патріотизму і любови до України. І це ж самозрозуміле, бо вже сама фраза „ми, українці" каже, що першою і найголовнішою метою для нас, українців на поселеннях, є добро не тільки Америки і Канади, гостинних для нас наших нових батьківщин, але і України, рідної землі наших батьків і дідів.

Думаю, що не треба називати припадком, а призначенням долі, що якраз Українському Народному Союзові, статутово-братсько-допомоговій і забезпеченевій установі, довелось відіграти головну ролю в оформленні української громади в Америці. Керівники цієї установи, маючи до диспозиції достатні фонди, думали категоріями майбутности, коли клали підвалини під величну будівлю для тодішніх, теперішніх і майбутніх поколінь.

Один із найвизначніших головних предсідників УНСоюзу Дмитро Галичин писав 30 років тому з нагоди 60-річчя Української Заморської Фортеці, що як довго росте і міцніє Український Народний Союз, так довго розвиватиметься й українське зорганізоване життя та даватиме щораз нові плоди для нашої американсько-української спільноти, для наших прибраних батьківщин ЗСА і Канади, та для нашої рідної України.

ФЕДЕРАЛЬНА АСОЦІЯЦІЯ, яка вже від років допомагає урядовим і приватним медичним інституціям вести боротьбу проти таки загрозливих хворіб, як рак, емфизема, туберкульоза, серце тощо, знову гостро виступила проти тютюнової індустрії, а головно проти її реклями, яка заохочує молодь до куріння цигарок, називаючи таку кампанію спричинником загальної здоровельної катастрофи. Ляборатрійні досліди і спостереження лікарів-спеціялістів показали без жадних сумнівів, що куріння цигарок є спричинником і посилювачем хворіб рака, легенів і хронічного бронхіту, але, не зважаючи на застрашуючі цифри, Уряд не робить достатніх заходів, щоб спинити, або хоча обмежити продукцію цього смертоносного продукту. Асоціяція буде домагатися, щоб був прийнятий в тій справі окремий законопроєкт, хоч, як загально сподіваються, тютюнова індустрія, зглядно її „лаббі" у Вашінгтоні, вестиме протиакції, щоб не допустити до схвалення такого законопроєкту.

АЛЕКСАНДЕР ҐІНЗБУРҐ, колишній совєтський дисидент і захисник прав людини, який просидів дев'ять років у совєтських таборах примусової праці та який був обміняний разом з чотирма іншими совєтськими дисидентами, включно з Валентином Морозом і пастором Ґеорґієм Вінсон, за двох совєтських шпигунів, висловив на пресовій конференції свої власні міркування про зміну на верхах совєтської влади. Він дуже песимістично висловився про можливість будь-яких змін у політиці совєтського керівництва, не зважаючи на зміну окремих керівних осіб. Основна думка Ґінзбурга що потрібно ще щонайменше 30 або й більше років, щоб побачити якісь конкретні зміни в Совєтському Союзі.

УНСОЮЗ ЗАПОЧАТКУВАВ...

Закінчення зі ст. 1.

Д-р І. Флис промовляє до мікрофону, що його тримає В. Сохан. Справа — господар В. Чернега.

Наймолодші танцюристи з Фреквіллу, Па.

Шевченкові у Вашінґтоні до завершення Гарвардського наукового проєкту, а вкінці до здвигнення своєї власної Української Будівлі в Джерзі Ситі, та про постійну допомогу українському народові в його довголітніх стремліннях до волі й незалежности. Вказуючи на глибоку символіку заснування УНСоюзу на базі 13-ох церковних братств 90 років тому, які як і перших 13 американських колоній створили тепер надпотугу З'єдинані Стейти Америки, головний предсідник зокрема підкреслив вдячність союзових піонерів їхній країні поселення, вибравши дату 22-го лютого — день народин Батька цієї країни і її першого президента Джорджа Вашінґтона — на заснування Батька- Союзу, патроном якого вони обрали Т. Шевченка, великого сина України, який мріяв про встановлення „праведного закону Вашінґтона" в Україні.

Порівнянням чотирьох чисел для зілюстрування могутнього розвитку УНСоюзу закінчив своє слово д-р Флис: у травні 1894 року, коли тут відбулась перша Конвенція УНСоюзу, він нараховував 439 членів із загальним майном в сумі 220.35 долярів; сьогодні союзова родина нараховує 80,000 членів з майном біля 50 мільйонів долярів. Подав ці факти д-р Флис, як приклад відданости і праці перших піонерів та їх нащадків по сьогоднішній день.

Після слова д-ра Флиса, В. Чернеґа ще раз подякував всім за участь, а братчик Пилип відмовив молитву подяки. Заінтонованим В. Чернегою „Достойно єсть..," учасники закінчили цю частину імпрези.

У мистецькій частині, яка слідувала, гості насолоджувались танками, що їх вивели молоді і справді молоденькі танцюристи із сусіднього Фреквиллу, Па., під проводом своєї здібної і енергійної учительки Марії Ганчер.

Свято закінчилось висвітленням фільму „За стерном долі", що його продукцію фінансував УНСоюз. Фільм продукції С. Новицького відтворює початки і ріст української громади в ЗСА.

90-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ УНСОЮЗУ

Закінчення зі ст. 1.

Разом відновляймо культурні, спортові, релігійні, патріотичні і товариські активності по наших Відділах, цим збагачуючи загальну братську діяльність.

Нехай УНСоюз і надалі буде готовим у кожну хвилину дати допомогу своїм членам у потребі, особливо нашим братам і сестрам в Україні та в українській діяспорі.

Нехай наші часописи і інші періодики, видавані УНСоюзом, будуть і надалі променем світла, унапрямлюючи і формуючи громадську думку, — все це на добро українській національній справі.

Нехай збільшиться провід і керуваня УНСоюзу нашою громадою для того, щоб ще більш збагатилося різними цінними вартостями життя українських американців.

Нехай УНС продовжує його безкорисливу допомогу українському народові в його боротьбі проти совєтсько-російського імперіялізму.

Нехай загояться рани, що їх породив і роз'ятрив поділ у нашій братській організації.

В час, коли УНС зростатиме в майні і гідності, українська діяспора більше й більше знаходитиме в УНСоюзі опору, знаючи, що міць і вплив, що їх посідає УНСоюз, будуть одночасно гартовані і злагіднені розумом і мудрістю цілої громади для добра всіх його членів і для добра всієї нашої діяспори.

Помолімся, щоб УНСоюз далі зростав у членстві, в майні та у впливах, якими він у сучасну пору втішається. Нехай УНСоюз і надалі стоїть у центрі нашої зорганізованої спільноти, захищаючи всю українську громаду.

В час, коли ми відзначаємо наш 90-річний Ювілей, нехай ми будемо і надалі сильними й міцними у наших постановах підтримувати принципи, на яких УНС було збудовано. Нехай ми залишимося назавжди вірними тим принципам, які давали надхнення нашим попередникам, дають надхнення нашим сучасникам і далі продовжуватимуть давати надхнення нашим нащадкам і українській братській установі, що носить назву Український Народний Союз. Так нам, Боже, допоможи!

Джерзі Сити й околиця!

В неділю, 4-го березня 1983 р., о год. 3-ій по пол. в залі Українського Народного Дому

при Фліт і Овкленд Авеню, ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

відбудуться

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Окружного Комітету Відділів УНСоюзу НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ

до участи в яких запрошені й зобов'язані члени Окружної Управи і конвенційні делеґати і по два представники наступних Відділів:

з Джерзі Ситі: 25, 70, 170, 171, 196, 270, 275, 286 і 287;

з Байону: 213 і 281.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття
2. Вибір Президії
3. Прийняття протоколу попередніх Зборів
4. Звіти уступаючої Управи Окружного Комітету
5. Дискусія над звітами
6. Уділення абсолюторії Управі
7. Вибір Окружної Управи і Контрольної Комісії
8. Устійнення та схвалення пляну праці на 1984 рік
9. Доповідь ВОЛОДИМИРА СОХАНА, головного секретаря УНС
10. Різні справи
11. Закриття зборів

У зборах візьме участь:

Володимир Сохан, головний секретар УНС

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Володимир Білик, *голова*

Осип Зубрицький, *секретар* — Володимир Бутковський, *касир*

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

УКРАЇНЦІ!

Підтримайте законопроєкт ч. 4459, що його внесли 60 конґресменів. Цей закон створить Комісію, оплачувану державними фондами, для дослідження причин і наслідків голокосту в Україні в 1932-33 роках.

Організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ) започаткувала масову акцію листами до американських законодавців у цій справі. Включіться в це діло. Ваша фінансова, або активна участь необхідна.

Посилайте Ваші пожертви та звертайтеся за інформаціями до:

AMERICANS FOR HUMAN RIGHTS IN UKRAINE
43 Midland Place ■ Newark, N.J. 07106

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

ПРИКРА ПОМИЛКА

У „Свободі" з 20-го січня ц.р., у моєму дописі „Свято української дитячої книжки в Торонто", я подала на підставі неправильних інформацій, поміж недавно померлими членами Об'єднання Працівників Літератури для Дітей та Молоді, теж відому письменницю Катерину Перелісну. Правдою є, що ця авторка численних високомистецьких творів для нашої дітвори проживає й надальше у Трентоні, Н. Дж. Щиро перепрошуючи її за цю помилку, бажаємо їй прожити ще многі та благі літа!

ЛХЩ

НА ВИСТАВЦІ Ю. ЧОРНОГО

У статті Івана Кедрина п. з. „Посмертна виставка Ярослава Паладія („Свобода", рубрика „На мистецькі теми", ч. 12 з 2-го січня) треба читати, що в „ОМУА відбувалася одночасно виставка також покійного Юрія Чорного", де крім оліїв було також 7 акварель, пастелі і туші. — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 25-го ЛЮТОГО 1984 р.

Міннеаполіс, Мінн. Річні загальні збори Т-ва Запорожська Січ 385-го Відд., о год. 7-ій веч. в Українській Централі, 301 Майн Стр. Н. 1. На порядку нарад: відкриття, вибір президії і відчитання протоколу з минулорічних З. Зборів, звіт Управи і К. Комісії, вибір нової Управи на 1984 р. Також, так як і попередніх років буде відправлена Служба Божа в неділю, 26-лютого в намірені всіх членів УНСоюзу, а по Службі Божій Панахида за померлих членів. Проситься всіх членів взяти участь. — М. Крамарчук, секр.

СУБОТА, 10-го БЕРЕЗНЯ 1984 р.

Чикаґо, Ілл. Річні загальні збори Т-ва ім. Е. Коновальця 423 Відд., о год. 4-ій по пол. в приміщенні „Осередку Сеньйора", в горішній залі при 2355 Вест Чикаґо Авеню. На порядку: звіти управи, К. Комісії, уділення абсолюторії уступаючій Управі, вибір нової Управи на 1984 р. Якщо на означений час не явиться приписана статутом кількість чл. збори відбудуться годину пізніше без огляду на кількість присутніх членів. — О. Городиський, гол., Я. Берестянський, секр.